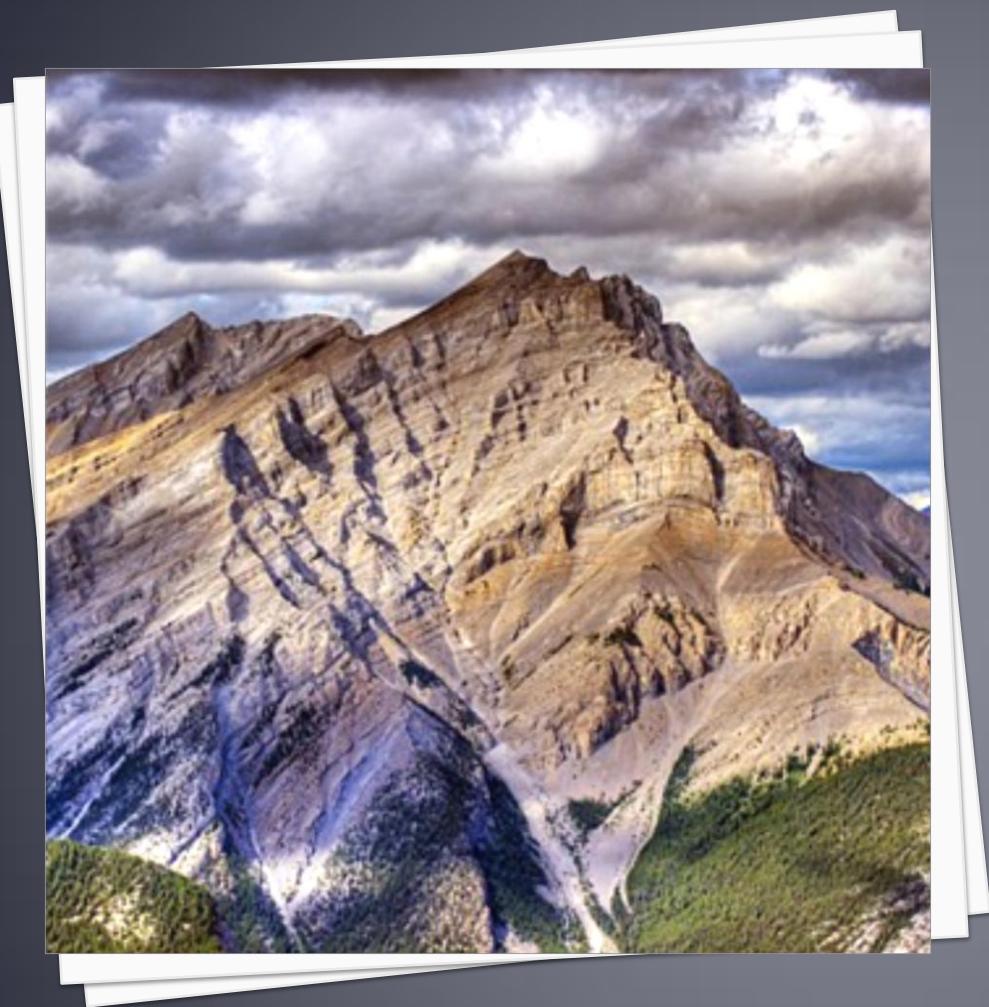

ZNAČAJ PRIRODNIH TURISTIČKIH MOTIVA

dr Dario Šimičević

PRIRODNI TURISTIČKI POTENCIJALI

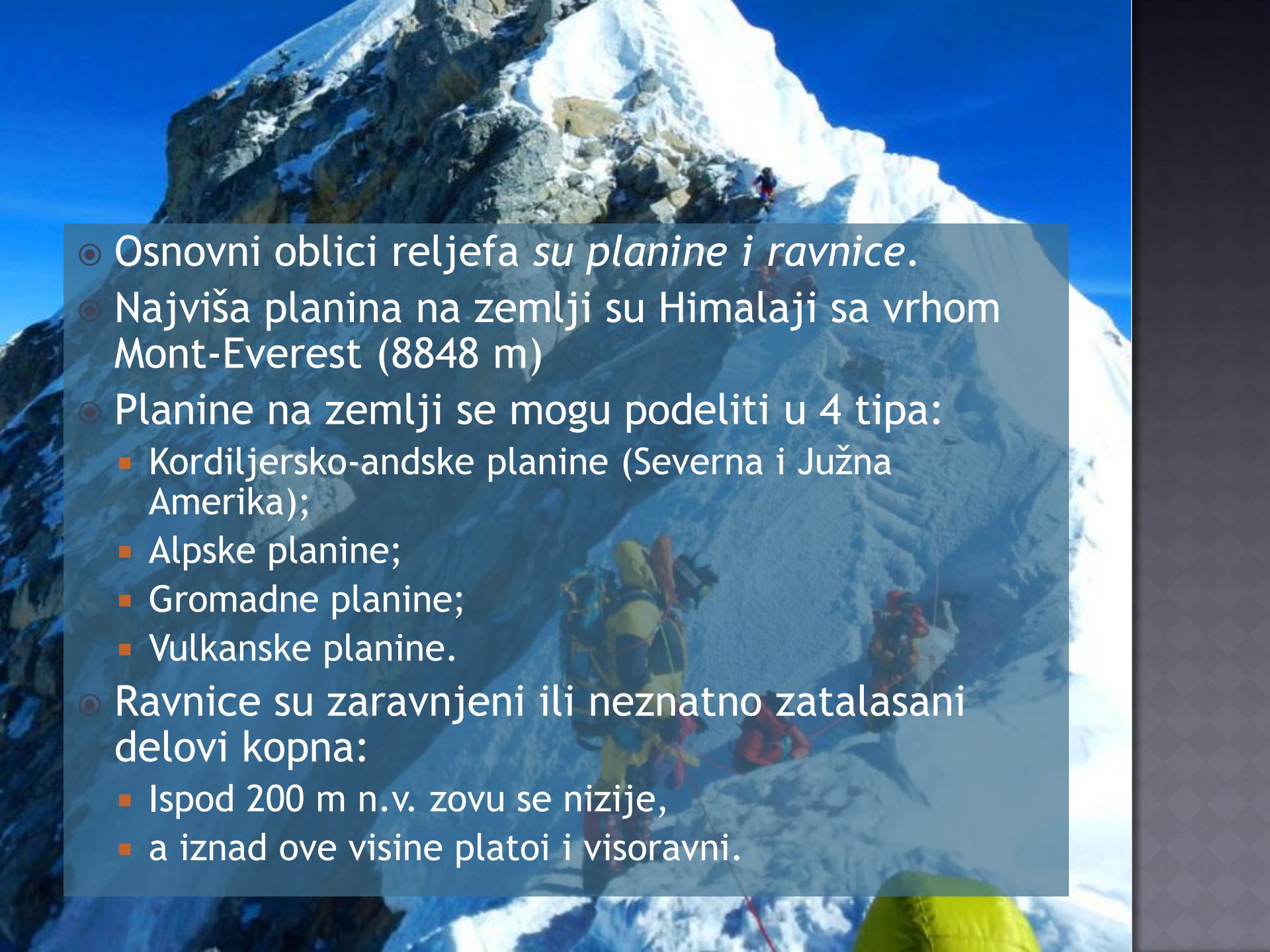
- Prirodni turistički potencijali (zajedno sa antropogenim) čine osnovu za razvoj turističkih destinacija
- U prirodne turističke potencijale spadaju:
 - Reljef
 - Hidrografija
 - Klima
 - Biogeografski turistički motivi
- Prirodni potencijali su samo osnova koja bez ulaganja finansijskih sredstava u izgradnju adekvatne infra i suprastrukture ne bi dovela do stvaranja kvalitetnih turističkih destinacija.

RELJEF KAO TURISTIČKI POTENCIJAL

RELJEF

- Reljef sačinjavaju sva udubljenja, uzvišenja i ravnice na kopnu nastala radom unutrašnjih (endogenih) i spoljnih (egzogenih) sila.
- Radom unutrašnjih sila (epirogeni i orogeni pokreti, vulkanizam i zemljotresi) dovode do obrazovanja krupnih oblika reljefa (kontinenti i okeanski i morski baseni).
- *Venačne planine* nastaju pri orogenim pokretima zemljine kore (Alpi, Pirineji, Apenini, Atlas, Dinarske planine, Kavkaz, Himalaji, Andi, Kordiljeri...)
- Rasedanjem nastaju rasedne ili *gromadne planine*

-
- Osnovni oblici reljefa su *planine i ravnice*.
 - Najviša planina na zemlji su Himalaji sa vrhom Mont-Everest (8848 m)
 - Planine na zemlji se mogu podeliti u 4 tipa:
 - Kordiljersko-andske planine (Severna i Južna Amerika);
 - Alpske planine;
 - Gromadne planine;
 - Vulkanske planine.
 - Ravnice su zaravnjeni ili neznatno zatalasani delovi kopna:
 - Ispod 200 m n.v. zovu se nizije,
 - a iznad ove visine platoi i visoravni.

EGZOGENE SILE

- Oblici reljefa se stvaraju i menjaju i radom spoljašnjih sila (erozijom i akumulacijom).
 - **Abrazioni oblici reljefa** nastaju radom talasa, struja, plima i oseka na morima i jezerima.
 - **Oblici rečne ili fluvijalne erozije** su rečno korito, rečna dolina i basen rečnog sliva, a akumulativni rečni oblici su i plovine, rečna ostrva, delte i aluvijalne ravni.
 - *Radom lednika* nastaju cirkovi i valovi (erozivni oblici) i morene (akumulativni oblici).
 - *Radom vetra* nastaju eolski oblici reljefa i to: kamenite pustinje, oaze, vadi (erozivni oblici) i peskovite pustinje, dine, les (akumulativni oblici).
 - Poseban oblik erozije nastao rastvaranjem karbonatnih stena (krečnjak, dolomit, gips) pod uticajem atmosferske vode naziva se **kraška erozija**

VULKANI

- Danas u svetu ima preko 500 aktivnih i 4000 ugašenih vulkana
- 61% aktivnih vulkana nalazi se u "*Vatrenom pojasu Pacifika*"
- Vulkan Mauna Loa ("Dugo brdo") je najproduktivniji vulkan na svetu, a njena vulkanska kupa ima zapreminu od 41.680 km^3

HIDROGRAFSKI TURISTIČKI POTENCIJALI

- *Hidrosfera* obuhvata svu vodu na zemljinoj kori i u atmosferi
- Oko 71% ukupne zemljine površine je pod vodom
- *Podzemne vode* se javljaju kao čvrste (led), gasovite i tečne
- 19% od svih voda na zemlji pripada podzemnim vodama do dubine od 16 km
- *Lednici* predstavljaju posebnu atrakciju u turističkoj ponudi, pre svega zbog načina postanka i geografskog položaja
- Ukupna površina lednika na zemlji iznosi 11% od ukupne površine kopna i to
- 99% lednika su kontinentalni u polarnim oblastima, a samo 1% su planinski lednici

IZVORI

- Izvori su mesta gde voda izbija na površinu zemlje
- Oni izvori čiji 1 litar vode sadrži više od 1 grama rastvorenih soli nazivaju se mineralni izvori
- Prema temperaturi vode izvori se dele na:
 - *obične* (temperatura vode bliska srednjoj godišnjoj temperaturi vazduha)
 - *hladne* (voda znatno niže temperature od srednje godišnje temperature vazduha)
 - *tople* (voda znatno više temperature od srednje godišnje teperature vazduha); Topli izvori se još zovu i termalni, terme ili banje.
- *Gejzeri* su izvori koji s vremena na vreme izbacuju vrelu vodu u vidu vodoskoka

REKE

- Rečni tokovi su oduvek bili prostori oko kojih su se naseljavali ljudi, a danas su značajni turistički motivi (mogu biti samostalni ili komplementarni)
- Atraktivnost reka se povećava postojanjem specifičnih hidroloških pojava (vodopadi, slapovi, ponori)

JEZERA

○ Po načinu postanka basena jezera se dele na:

- *Tektonska* (Tanganjika, Njasa, Mičigen, Ontario, Bajkal, Mrtvo more, Ohridsko, -- Prespansko) nastala spuštanjem zemljišta između raseda;
- *Vulkanska* (na Islandu, Kamčatki i u Japanu) nastala u kraterima ugašenih vulkana;
- *Lednička* (Ženevsko, Ciriško, Komo... "Gorske oči", na Šari, Prokletijama) nastala radom lednika;
- *Rečna* ("Moravišta", "Drinjače"...) nastala fluvijalnom ili rečnom erozijom;
- *Kraška* (Crveno i Modro, Skadarsko, Vranjsko) nalaze se u potopljenim vrtačama, uvalama i kraškim poljima;
- *Eolska* (Palićko).

OKEANI I MORA

- Svetsko more sačinjavaju sva mora i okeani na zemlji i podeljeno je na 4 okeana: Pacifik (Tihi), Atlantski, Indijski i Severni ledeni
- Mora su pribrežni delovi okeana i mogu biti ivična, sredozemna i međuostrvska
- Kretanje morske vode je u vidu:
 - *Talasa* - najviši izmereni talasi u zavisnost od nastanka mogu biti i preko 30 metara a većina talasa na okeanima je 3-4 m.
 - *Morskih struja* - horizontalno kretanje morske vode nastalo pod uticajem planetarnih vetrova.
 - *Plime i oseke* - vertikalni rad vode; u toku 24 h nastupaju 2 plime (izdizanje) i 2 oseke (spuštanje nivoa mora); nastaju pod uticajem privlačne snage Sunca i Meseca.
- *Smatra se da je minimalna temperatura morske vode pogodna za kupanje 18°C dok temperatura vazduha mora biti viša $3-4^{\circ}\text{C}$.*
- Najpovoljnije uslove za razvoj turizma imaju unutrašnja mora u tropskim i suptropskim širinama (Sredozemno, Karipsko, Crveno, Crno).

BIOGEOGRAFSKI TURISTIČKI POTENCIJALI

- ◉ Zemljin površinski omotač koji čine svi živi organizmi naziva se biosfera.
- ◉ Na zemlji se izdvajaju 4 osnovne biljne zajednice: *šume, travne oblasti, tundre i pustinje*.
- ◉ Sa razvojem ljudskog društva došlo je do naglih negativnih pojava (seča šuma i uništavanje zelenih površina).
- ◉ Za turistička kretanja je najznačajnija holarktička biljna oblast koju obuhvataju sledeći predeli (areali):
 - *Evroazijski* (od Islanda do Kamčatke). Tu je rasprostranjen biljni svet od severa prema jugu: tundre, četinarske šume, listopadne šume, stepa (koje prelaze u polupustinje i pustinje prema jugu), na zapadu su bujne livade i pašnjaci. Na severu Evroazijskog areala su močvare;
 - *Severnoamerički* koji je sličan prethodnom;
 - *Mediteranski* gde preovlađuju zimzelene šume i makije;
 - *Istočnoazijski* (Japan i Kina);
 - *Centralnoazijski*.
- ◉ Životinjski svet na zemlji je raznovrstan i ima ga tri puta više nego biljnih vrsta.
- ◉ Životinjski svet je umnogome izmenjen ne samo izmenom klime već i pod uticajem čoveka (lov) koji je smanjio broj mnogih vrsta .